

## KAKOVOST

Zanimiva bi bila statistika, v kolikšni meri vse mogoče begunske in izseljeniške organizacije zasipavajo zunanje politične urade zapadnih velesil. In gotovo še bolj zanimiva, v kolikšni meri pristojni činitelji bero ali celo preučujejo številne spomenice, pisma, brzojavke in proteste.

Ni presenetljivo, če trenutno nima tovrstno delo posebnih izgledov ali celo uspehov. Redkokatera emigracija, ki je rezultat zaključne velike vojne, postane takoj zanimiva ob svojem nastanku ali pa v kratkih letih pregnanstva. Če že ne obvelja vedno rek, da se emigracija ne vračajo, potem morajo pač vztrajati tekom dolgih let ali desetletij, da pride njihov čas in da postanejo politično upoštevanja vredne.

To pa se bo moglo zgoditi samo, če bo njihovo begunstvo politično stalno aktivno, če bodo emigracije znale vključiti svoj problem v svetovnega ali vsaj teritorialnega, kamor pač spada, in če bo njihovo delo kvalitetno.

Po skrbnem opazovanju bi rekli, da emigracija na poslednjo točko polaga najmanj skrbi, če že upoštevamo, da vedno ni na razpolago političnih umov, ki bi zadovoljili drugi točki. Kakor pač ta v danih možnostih vedno ni uresničljiva, je tretjo mogoče izpolniti v vsakem primeru, če namreč politični posel v inozemstvu vzamemo resno. Potrebno je skrbno študijsko delo, popolna objektivnost podajanja vsebine, premišljeno in odgovorno navajanje podatkov, na katerih naj počivajo za ključki in predlogi.

Pri tem je treba upoštevati, da dotični urad, ki naj sprejme našo spomenico, ne čaka samo nanjo in ne bo črpal svojih informacij samo iz nje. Drugič je treba upoštevati, da smo kot begunci v naprej "obsojeni" na pristranost in da je že zaradi tega treba z resnim pisanjem vzbuditi neko mero zaupanja. Tretjič ne smemo pozabiti, da se zdi to, kar je za nas najvažnejše, tujemu uradu običajno postranska stvar ali celo nezanimiva. Naivno bi bilo pričakovati, da bo tujec zatajil svoje lastne interese zato, da bo nam ustregel. Iz tega sledi, da moramo pač znati svoj problem prikazati v luči interesov tuje sile, na kate ro apeliramo.

Naj še omenimo, da vse preveč resno jemljemo različne svečane izjave o lepotah demokracije in vzvišenosti svobode; izjave, ki običajno v danih prilikah niso dosti več kot pobožne želje posameznih državljanov, ki jih potem konkretna politika nete in pogosto ignorira. Kajti končno spet prevladajo interesi in mnogo načelnega je žrtvovano taktiki, ki jo tako pogosto tudi narekuje nasprotnik.

Ko pišemo zgornje vrstice, ne mislimo toliko na srbsko in hrvaško ocenjevanje komunističnega režima v Jugoslaviji. Naj pač nadaljujejo z dopovedovanjem, da drži Jugoslavijo v krempljih "srbokomunizem" odnosno da so se hrvaški komunisti zarotili, da Srbijo razbijejo. Naj nadaljujejo, če mislijo, da bo kdo na zapadu tako pisarjenje prebiral. Iz izkušnje vemo, da naših južnih bratov še tako trezno dopovedovanje ne more preobrniti.

To pot mislimo na Slovence in nikakor ne moremo biti ponosni, da so se lotili tudi oni hrvaško-srbskih metod. Vsaj v pogledu kvalitete dela Slovenci navadno nismo bili med zadnjimi, če že nismo imeli velmož na enem ali drugem polju. Naše nepisano načelo je bilo, da nas more kot majhen narod reševati samo naša kakovost.



Junjska številka torontske SLOVENSKE DRŽAVE je objavila v zvezi s tržaškim vprašanjem spomenico, ki jo je naslovila Slovenska narodna zveza za Kanado štirim zapadnim vladam. Radi bi vedeli, kaj so hoteli njeni predlagatelji doseči z omembo, da uporablja današnja Jugoslavija slovensko obmejno ozemlje kot drobiž, da bi zadovoljila srbske težnje. Radi bi tudi poznali odgovornega zapadnega politika, ki ni pre-pričan, da je jugoslovanski režim v bistvu pripravljen kapitulirati povsod, samo da se bo obdržal na oblasti. Pri tem pa ne igra nobene vloge, če za to žrtvuje Trst ali Koroško, se odreče Solunu ali pa celo dovoli vstop tujemu kapitalu v komunistično državo. Pač zaradi lastnega obstoja...

### KRALJ IN GENERALI

Pariški SINDIKALIST dr. Živka Topalovića je v juniju objavil pre-pis pisma, ki ju je general Dimitrije Živković "v imenu generalov in polkovnikov, nastanjenih v Schloss Varlaru" v Nemčiji, naslovil na kralja Petra in njegovo mater kraljico Marijo. Generali protestirajo proti objavljanju kraljevih spominov v londonskem SUNDAY DISPATCHU lansko jesen. Kraljici je bilo poslano pismo s prošnjo, da ga vroči sinu-kralju, ker ne vedo generali, "kje se On nahaja".

Kralj Peter je lani pisal, da je ob obhodu obrambne črte v Jugoslaviji pred vojno zvedel za ogromne zneske, ki so bili potrošeni za dograditev bunkerjev in protitankovskih preprek. Pa je vprašal načelnika generalštaba, zakaj se generali niso ničesar naučili ob neuspehu Maginotove črte in če ne bi bili boljše, da bi denar potrošili za protitankovsko orožje in premične "rušilce" tankov. - Ob drugi priliki, na manevrih, se je kralj sestal s celotno generaliteto; piše, da je bil pri tem "globoko impresioniran nad njihovo številnostjo, telesno mero in starostjo, gotovo pa ne nad njihovim znanjem". In ko je kasneje v teku kratke vojne srečal višje oficirje, ki so bežali od svojih edenic, jih je ozmerjal, postavil v njihov avto vojaškega policista z avtomatičnim orožjem ter jih nagnal v njihovo komando.

Generali kralju ne zamerijo, če je tako o njih sodil mladič 17 let, ki ni imel "niti dovolj potrebnega vojaškega znanja niti ne dovolj življenjskih izkušenj". A ker tako piše pri svojih tridesetih letih, se pač vprašujejo, komu naj koristi tak kraljev postopek do ljudi, ki so vse življenje služili kralju, domovini in narodu, - ljudi, ki žive zdaj v izgnanstvu, ker so pravilno ocenili položaj jeseni 1944. in ni so sledili kraljevemu naročilu, naj se podredijo Titu. Poleg tega, pravijo, škoduje to vendar monarhistični misli! Generali mislijo, da takih in podobnih drugih stvari kralju ne bi bilo treba objavljati, pa ga prosijo, naj se v bodoče varuje takih žaljivih izrazov.

Ob tem dogodku izstopa gotovo načelno vprašanje: ali je pametno, da kralj, če se kot tak še smatra in če ga drugi še priznavajo, sebe vmešava v politično polemiko in piše svoje spomine?

Če naj kralj kraljuje in ne vlada, potem demokratični kralj pač ne sme pisati spominov, ker pač zaradi nujnega nadpolitičnega stališča ne more biti - za ceno svojega prestola ali celo glave - odgovoren za svoja, po ustavi določena, dela. To pa ne velja samo za spomine, v katerih si je kralj sposodil obilne generale. Velja tudi za vse izjave političnega značaja, ki jih je kralj dajal, ob katerih pa so zdaj prizadeti generali molčali, če jih niso tudi odobraval.

Generali so kralju zamerili, da se je tako nelepo izražal o njihovi telesni in umski sposobnosti, češ da so prav ti generali bili kot častniki v prvi svetovni vojni na čelu edinic, ki so izvojevale vojno. Čeprav ne izključujemo, da si je kralj ustvaril ali pa vsaj okrepil svojo sodbo kasneje v inozemstvu, vendar nima nobene vrednosti argument, češ da so isti generali zmagali v prvi svetovni vojni. Vojaška znanost se je menjala in se dopolnjuje in če se z njo ne "menjajo" tudi generali, pač slabo zanje, za vojsko in državo.



Če pa so generali mislili na splošno, da naj se o takih vprašanjih zdaj ne piše, češ da koristijo samo Titu, potem so v očitni zmoti. Smo namreč mnenja, da je nespametno vsako prikrivanje lastnih napak ali še celo zatiranje kritike. Ne dvomimo, da je predvojna Jugoslavija pripravljala pot komunizmu, ki se je med vojno v revoluciji razbohotil in nato zavladal. In dokler bomo kot noji rinili z glavami v pesek, ne bomo našli učinkovitega odgovora komunizmu. Predpogoj za osvoboditev domovine je, če namreč hočemo kdaj pri tem sodelovati, da skrbno raziščemo svojo preteklost, moško priznamo storjene napake in v praktični obliki sklenemo, česa se nam je varovati v bodoče.

### CESAR IN MARŠAL

Le slonov je manjkalo, pa bi bil cirkus popolen, ko je abesinski cesar Haile Selassie prejšnji teden obiskal Beograd. Pri tem se ne mislimo norčevati iz cesarja, ki je pred vojno okusil dobrote rimske civilizacije, med vojno pa ponovno zavladal deželi, katera se bori z zao=stalostjo.

V abesinski vojni smo držali fige za bose Abesince v neenakem boju z italijanskimi tanki ter vroče želeli, da bi bil Mussoliniju pri=strižen greben. Po vojni, v kateri sta tako Mussolini kot Hitler stori=la zaslužen konec, smo zaradi lastne revščine dobro razumeli in soču=stvovali z ljudstvi na črnem kontinentu, katera tare revščina in zao=stalost ter se s težavo dokopavajo do dobrot civilizacije.

Taka čustva so v Jugoslaviji precej splošna, saj se posebno zara=di računov z Italijani ni mogoče odreči naklonjenosti do ljudi, ki so tudi bili njihove žrtve. Toda vendar ni mogoče reči, da bi bila abesinska vlada posebno prosvetljena in da bi dežela kaj posebno napredovala, ko jo ni ovirala tuja nadvlada. Cesarjeva rodbina ima oblast v rokah, država je na pol fevdalna, poslanci v skupščini niso voljeni, temveč imenovani, tako da ljudstvo niti na papirju nima besede. Skratka, drža=va, ki bi jo najmanj komunisti po vsej pravici morali imenovati reakci=onarno.

Vendar se je Tito domislil nekaj drugega. V januarju je v Abesini jo priletel Peko Dapčević kot Titov posebni odposlanec in delil levo in desno medalje za zasluge pri utrjevanju prijateljstva med obema državama. Posebej za to priliko so skovali novo odlikovanje Velike jugo=slovanske zvezde in ga podelili Haile Selassiu kot prvemu vladarju za rje gove posebne zasluge. Dapčević se je odtrgal od skrbi v generalnem štabu in odletel na sprehod po Abesiniji prav v času, ko so komunisti doma trgali Djilasa za krivo vero. Djilasov glavni greh je bil napad na zlagano moralo visokih komunističnih krogov, ki so prezirali Dapčeviće=vo ženo.

Končno je abesinski cesar tudi sam prišel na obisk v Beograd, kot je v januarju obljubil. Za to priliko so na Titovem dvoru prvič pblek=li frake in so sploh izkazovali cesarju časti in pozornost, ki je bila vse prej kot proletarska. Časopisi so mu peli slavo kot vladarju, ki je vodil svojo deželo v boju proti fašizmu in jo zdaj vodi v boju za na=predek. Primerjali so ga s Titom, ki vodi Jugoslavijo v isti smeri, če=prav na drugačen način zaradi drugačnih okoliščin. Beograd mu je podelil častno meščanstvo. Ob cesarjevem prihodu so privedli delavce iz to varn in člane Socialistične zveze v skupinah na odrejena mesta ob ce=stah, po katerih se je peljal cesar v istem avtu s Titom, tako da se je trlo ljudi, ki so pozdravljali črnega gosta.

Deležni smo bili izrednega pojava, da so edini pravi komunisti go stili enega od redkih preostalih cesarjev na svetu. Kaže, da je Titu na stara leta zadišal imperij. Kakor so razvijajoče se industrijske države v preteklem stoletju iskale kolonije kot vir surovin in tržišče za svoje industrijske izdelke, tako so se titovci praskali po glavi, do kler niso odkrili Abesinije. Po starih receptih bi bilo gospodarsko so delovanje dokaj enostransko: molzli bi afriško kravo in ji obenem za drag denar prodajali krmo. Marksistična vzgoja Tita pri tem nič ne moti.



Kaj malo se zmenijo za rohnenje učiteljev Marxa in Lenina proti imperiaлизmu in kolonializmu.

Po drugi strani ima Abesinija predsodek do vseh velikih sil, ki so v preteklosti z gospodarskim sodelovanjem vselej združile tudi politični pritisk. Industrijske pridelke potrebuje dežela za svoj razvoj. Raje se bo zato poskusila nasloniti na Jugoslavijo, ki ji kot mala država ne bo mogla groziti s političnim pritiskom. Videli bomo, kako se bodo Jugoslovani izkazali v vlogi kolonialistov. Osnovani so že mešano jugoslovansko-abesinsko podjetje, ki se bo bavila z uvozom in izvozom kakor tudi z ustavnavljanjem podjetij v Abesiniji. Zagali bodo les, ga predelovali, iz kože bodo devali krave in krokodile in pri vsem tem bodo Jugoslovani igrali gospode.

Cirkuški hrup, s katerim so vodili abesinskega cesarja po Jugoslaviji, je bil namenjen za široko notranjo potrošnjo. Titovci se zavedajo ljudske naklonjenosti do Abesincev. Zvezam z Abesinijo so dodali cirkuški hrup in blišč ne le da bi malo podražili Italijane ampak da bi tudi po udarili mednarodno važnost svojega režima. Že mnogokrat so pokazali, koliko jim je do tega, da bi se uveljavili v tujini in da bi se s tem uveljavljenjem utrdili doma. Zato napihujejo vse stike z drugimi državami. Tudi Abesinija jim prav pride.

Veliko vprašanje pa je, do katere mere so komunisti pripravljeni na povelje zatisniti oči pred nazadnjaštvom dežele, ki jo cinično slavi vsa titovska propaganda. Vodstvo se pač požvižga na ideale, ki jih pridiga preprostim komunistom. Ali je tudi tem le do lagodne oblasti in je komunistično govoričenje le izraz navade in zadrege, ker drugega ne znajo? Ali pa so jim možgani okrnili zaradi totalitarizma, čigar valpti so oni sami, ter so izgubili možnost presoje?

#### S.K.S.Z.

V uvodniku 145. štev. KT smo izrazili dvom, da bi se tudi dr. Besednjakovi ljudje v Trstu strinjali, da je "Slovenska krščanska socialna zveza", ki jo je zapustila "večina" članov, dejansko razpuščena. Takega mnenja so namreč bili ustanovitelji nove "Slovenske katoliške skupnosti". Naš dvom je slonel na dejstvu, da so za razpust vsake organizacije potrebne neke primerne oblike, ki jih navadno določajo pravila, in da do takega razpusta ne more priti, če o predlogu zanj niso obveščeni vsi člani. To je dobro vedel dr. Besednjak. Ker take formalne razpustitve pač ni bilo in ker pri neformalni tudi obstoječi odbor ni sodeloval, je zato stališče dr. Besednjaka v tem oziru močno. Kot smo med tem videli iz njegovega NO=VEGA LISTA, ta S.K.S.Z. še vedno obstoja in njen izvršni odbor celo napoveduje odgovor ustanoviteljem Slov. kat. skupnosti.

Obžalovanja vredno je, da je večina članov tako lahkega srca prepustila uveljavljeno organizacijo šibki manjšini.

#### PODPISANI ČLANKI

V drugi junjski številki smo omenili članek g. Frana Cvjetiče iz pariške NASE REČI (št. 55.) Od dvhe strani smo kasneje prejeli opozorilo, da ta članek že sam po sebi nujno ne predstavlja tudi mnenja uredništva NASE REČI, ker je bil članek pač podpisan.

S takim stališčem se v celoti strinjamo. KLIC TRIGLAVA že leta nazaj skrbno loči med podpisanimi poročili in članki ter nepodpisanimi uvodniki in komentarji. Kot prvi predstavljajo v glavni meri in pogosto tudi izključno samo mnenje dopisnikov in piscev, tako uvodniki in komentarji samo mnenje uredništva, ker pač slednji v lastnem listu ne potrebujejo podpisa. Da bi dali temu načelu vidnega poudarka, smo do konca minulega leta takšne "osebne" članke objavljali pod rubriko "Razgledov". Ukinili

smo jo potem, ko smo bili mnenja, da je praksa ločitve podpisanega poročila ali članka od nepodpisanega uvodnika-komentarja že dovolj poznana in tudi uveljavljena.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,  
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

....



ŠESTI AVGUST

Tri balkanske države so se zdaj sporazumele, da bodo podpisale vojaški sporazum 6. avgusta na Bledu. Kolikor se da zaključiti, so odgoditev povzročili Amerikanci, ki so preko "boleznih" turškega premierja odnosno zaradi gotovih "še nerazčiščenih točk" v zvezi z Atlantsko zvezo, verjetno poskušali miriti Italijo. Ta naj bi namreč lažje prebolela balkanski pakt, če bi bilo med tem urejeno tržaško vprašanje.

Kar se tiče tega slednjega, zadnjih 14 dni ni bilo posebnih novic. Govor pa izmena predlogov med Italijo in Jugoslavijo ni prekinjena. Značilno je, da mislijo balkanski pakt podpisati prav na dan, ko bo že ves italijanski parlament na počitnicah. Ali ima morda to kakšno zvezo med enim in drugim problemom? Ako je bil dan izbran namenoma, potem utegne tedaj enkrat tudi priti do tržaškega sporazuma. Pri tem pa ne bi šlo samo za to, da se prepreči italijanska vladna kriza, ampak je to tudi za Lahe prestižno vprašanje, tem bolj, ker Jugoslavija odklanja, da bi povabili Italijo, če k ustanovitvi balkanske vojaške zveze. (zps)

10NOVA TRŽIŠČA

Podobno kot lani, je tudi letos ustanova "Križarstvo za svobodo" poslala v začetku maja stotine balonov z milijoni letakov nad Češkoslovaško. Lani in prej je bila akcija bolj psihološkega značaja, letos pa ima že politično praktični pomen. V letakih je namreč "Ljudska opozicija Češkoslovaške" v desetih točkah zahtevala od komunistov: svobodne delavske zveze, večje plače, svobodo za menjavo posla, nobenega izkoriščanja prostega časa, proč z zemljiško sužnostjo, odpravo ali zmanjšanje prisilnih oddaj, samoupravo ljudskih odborov, blago za ljudstvo in ne za Sovjete, zadovoljitev potrošnikov ter stabilizacija družine, ne pa za državo! Vsaka točka je kratko in jedrnato utemeljena. Mogočna številka 10 kraljuje raz vseh letakov in to številko zdaj pišejo Čehi-Slovaki po zidovih, pisali so jo pa tudi na volilne glasovnice; zaradi deseti ce se razburja satelitski tisk in pišejo protestne note Ameriki. Kakor je sam naziv "opozicije" simboličen, ki naj zajame ves narod, se akcija obenem varuje podpihovanja k nepremišljenim dejanjem, ki bi v tem obdobju težko v celoti uspela. "Križarstvo za svobodo" smatra, da je svoboda Čehov in Slovakov daljnji cilj; trenutni cilj je, doseči na zahtevo vsenarodne "ljudske opozicije" koncesije od komunistov.

V Beogradu osnovana izvozna družba "Jugotetiopija" skrbi za izvoz obutve, tekstilij, galanterije, kmetijskega orodja in pohištva. Abesinija pa dobavlja Jugoslaviji kavo, žveplo, kože in vosek.

Poleg tega upa Jugoslavija, da bo njena trgovinska delegacija v Adis Abebi imela lažji pregled nad tržišči Ekvatorialne Afrike in spodnje Arabije ter da bo postopoma v teh deželah sklenila ugodne trgovinske pogodbe. (gs)

OPORIŠČE V EGIPTU

Vprašanje angleške baze ob Sueškem kanalu ni zadnje čase zanimalo samo svetovni tisk. Tudi begunci so o stvari pisali. Kot ni prigovora egiptovski zahtevi, da razpolagajo z lastno zemljo sami, emigranti pojma niso imeli, za kakšno bazo je šlo in kaj ta pomeni za varnost svobodnega sveta. Evo nekaj števil: Med zadnjo vojno dograjena baza naj bi preskrbovala 30 divizij; po umiku iz Palestine in Indije je njena zmogljivost v materialu dosegla 50 divizij. Vrednost tega materiala so lani cenili na 210 milij. funtov. Oporišče, ki je dolgo blizu 130 km in široko od 50 do 70 km, zaposluje 16.000 tehnikov. Letna vzdrževalnina baze in nastanjenih vojakov (oko 80.000) stane britanskega davkoplačevalca 55 milij. funtov. Če bi bazo povsem opustili in hoteli kje drugje zgraditi novo (n. pr. v puščavi Negeb v Izraelu), bi gradnja stala do 300 milij. funtov (bliž 900 milij. dolarjev) plus seveda vsa njena oprema z vojaškim materialom.

Torej ni šlo za nekaj vojaških barak, majhno letališče in nekaj skladišč. Težava je bila, kako doseči kompromis med pomenom takega oporišča za svobodni svet in priznanjem ter uveljavitvijo pravice, da je Egipt gospodar nad svojo posestjo. Tič.



## NAMESTO OBČIN - "KOMUNE"

Komaj dve leti sta minili od ukinitve ponesrečenih "KLO"-jev in u = vedbe občinskega sistema, pa že pravijo v Jugoslaviji, da je sedanja administrativna razdelitev prišla navskriž z gospodarskim razvojem. Majhni okraji in občine enostavno ne morejo več živeti, ker nimajo dovolj denarja. Tega lahko zagotovijo samo velika podjetja, ki pa so običajno v mestih. Ti ste male branjarije in krčmarije, ki že tako zaposljujejo na pretek administratorjev in uslužbencev, pač prečesto predstavljajo za skupnost bolj breme kot pa dobiček. In če k temu dodamo še vsakodnevne primere "gospodarskega kriminala" po domala vseh podjetjih države, če upoštevamo, da je pri vatnih podjetij silno malo in da so hudo obdavčena v škodo storilnosti, potem je slika jasna.

Tako so prišli na misel, da bi kazalo okraje in mesta gospodarsko bolj povezati; dalje bi ukinili tiste majhne okraje, ki se ne ujemajo več z "gospodarskimi težnjami", ter jih združili v večje. Podobno tudi občine. Za to reorganizacijo, ki pa bo potekala "več let" in pri kateri mora priti do izraza volja prizadetega prebivalstva, so že iznašli nove nazive: občina bo "komuna", okraj pa "skupnost komun", tj. po slovensko: skupnost skupnosti.

= V tovarni rotacijskega papirja pri Krškem so pričeli montirati stroje. Poleg strniške tovarne aluminija bo to največja povojna gradnja v Sloveniji. V novembru naj bi se pričela proizvodnja lesovine, v aprilu 1955 pa rotacijskega papirja. Letno naj bi ga izdelali 20.000 ton. Razširjujejo pa tudi tovarno celuloze v Goričanah in papirnico v Vevčah. V Maglaju v Bosni pa je v gradnji tovarna sulfatne celuloze in natron papirja, kar morajo se daj v celoti uvažati.

= Odobreni so bili krediti 479 milijonov din za zgraditev industrijske klavnice ter hladilnice za sadje ob progi Ljubljana - Zalog; obe podjetji bosta delali predvsem za izvoz. Dve manjši hladilnici pa bodo zgradili v Tolminu in pri Goriči. Klavnica bo iz dodatnih posojil dograjena 1956. leta in bo lahko predelala 40% vse za izvoz namenjene živine iz Slovenije. Priključeni bo do seveda obrati za izdelavo salam, klobas in konserviranega mesa. Doma bodo ostale tudi surove kože, ki jih zdaj v veliki meri uvažajo.

= V avgustu naj bi pričela obratovati nova koksarna v Zenici, ki bo na leto proizvedla 540.000 ton koks, dvakrat več kot lani dograjena koksarna v Lukavcu. Razlika med obema je zlasti v boljši mehanizaciji prve, saj bo zaposlila samo 350 delavcev, medtem ko jih ob dvakrat manjši proizvodnji Lukavac kar 950. Zenaško topilnico dobavlja Anglija v vrednosti 1 milijona funtov. Prvi plaž bo zagorel v avgustu.

= Na Cetinju so aretirali enainsemdesetletnega črnogorskega pravoslavnega metropolita Arsenija. Ni se strinjal s stališčem patriarha do režima. Očitajo mu konspirativno rušenje režima, klevetanje oblastnikov in propagiranje rasne in verske mržnje.

= Belgijska in norveška socialistična stranka sta povabili predstavnike jugosl. "Social. zveze" na obisk.

= Slovenska tekstilna industrija je v prvi polovici leta izvozila 11 milijonov metrov blaga v Anglijo in Turčijo, nekaj pa v Francijo in amerabske dežele, v vrednosti poldrugega milijona dolarjev.

= Na treh procesih je bilo obtoženih 96 uslužbencev Mariborske tekstilne tovarne radi kraje blaga. Nekateri so bili obsojeni na 20 let ječe. Prvi skupini 40 tatov se je posrečilo ukrasti 18 km blaga! - Za štiri mesece pa je šel sedet bivši direktor ljublj. "Litostroja" tov. Pečar. Družbo mu bo delal poznani Roman Golob in drugi. Dovolili so, da so posebej izbrane skupine delavcev v "Litostroju" po končanem delu izvrševale naročila privatnikov. "Skupnost" je bila oškodovana za 8 milijonov din.

= V februarju je bilo v Jugoslaviji 97.163 brezposelnih, od tega v Sloveniji 13.505 (med njimi skoro deset tisoč žensk).

= V Jugoslaviji pripravljajo temeljito šolsko reformo. (ds)



BEG V SVOBODO

Čehi so postali na zapadu že legendarni po načinih, kako si izberejo svobodo. Pobegu s tankom-oklopnim vozom, vlakom ali letalom se je pridružil še pobeg pod vodo. Prvotno je 42-letni Lopada sicer snoval pobeg z nekako "rečno" podmornico in jo je polovico že tudi zgradil. A ko je ob prelistavanju stare ameriške revije prišel na misel, da lahko vendar pobegne s potapljaško obleko, se je navdušil za ta lažji način. Sam jo je sešil in zlepil iz gumija, uporabil predvojno plinsko masko in vhod za zrak kamufliral s kosom plutovine. Tako je preplaval 5 km pod vodo in na sami meji naletel na podvodno žično oviro, za katero pa je vedel vnaprej. Potem ko jo je prestrigel, je plaval še 25 m in se oddahnil v zlati svobodi.

Manj sreče pa so imeli Madžari. Znana sta dva primera. V prvem je šlo za tričlansko družino, ki je pred časom pribežala v Jugoslavijo. Junija je najela čolnarja v Pulju, da bi jo prepeljal na italijansko stran. V nevihti pa se je čoln prebrnil in kasneje so ribiži našlo zgolj izčrpano deklico. Mesec dni kasneje pa so ujeli v zgornjem Jadranu morskega psa in ga prepeljali na ljubljanski trg. Ko so ga razparali so našli v njegovem želodcu dve človeški roki, zlato uro in prstan ter dele usnjene plašča in jopiča. Listnica z osebnimi dokumenti, ki jo je pes tudi požrl, je razkrila, da je šlo za omenjene madžarske begunce.

V drugem primeru pa sta se dva Madžara odločila, da preplavata razdaljo od Ižole (v coni B) do Trsta. Bližala sta se cilju, ko je po enem planil morski pes in ga požrl. Preostalega so rešili Amerikanci.

Kot zanimivost naj še omenim, da je v prvi polovici leta prebežalo iz sovjetske cone Nemčije na zapad kar 55.800 begunccev. Med njimi je bilo bližje 1500 vzhodnonemških policistov, od teh 109 političnih komisarjev.

Vendar pa se begunci tudi vračajo nazaj v Jugoslavijo. Po jugoslovenskih vesteh je samo skozi ljubljansko sprejemnico v teku zadnjih dveh let prispelo 3000 oseb. Časopisje je omenilo tudi Franca Ogrina, ki se je iz Argentine vrnil na Vrhniko. Malo ga je skrbelo, ker je pač bil nekoč v 41. domobranski četi, vendar pa ga doslej niso zaprli. Sicer pa imajo običajno vsi povratniki žolčne besede za razmere v tujini. Nekdo je izjavil, da postaneš v inozemstvu lahko samo izdajalec, hlepac tujih vohunskih centrov in še to le za kratek čas...

Tožba proti ločitvi

Kaj se lahko zgodi, če begunčeva žena v domovini vloži tožbo za ločitev zakona in jo dobi, se nato drugič poroči, mož-begunec se pa s tem ne strinja?

Leta 1946. je žena nekega begunca, ki je ostala doma, vložila tožbo za ločitev zakona, češ da jo je mož zapustil brez upravičenega razloga in da ji ni znano njegovo bivališče. Sodišče je tožiteljici kajpak ugodilo.

Mož-begunec pa je za ločitev zvedel šele pred dvema letoma, ko se je že naselil v Združenih državah. Vložil je tožbo zaradi ničnosti razsodbe o ločitvi in navajal, da mu tožba sploh ni bila vročena in tako tudi ni mogel braniti svojih pravic. Dodal je še, da je žena že od konca l. 1945. vedela za njegov naslov v Avstriji. - Toda tako okrožno sodišče kot republiško vrhovno sodišče sta begunčevo tožbo zaradi ničnosti zavrnili.

Nato je begunec zahteval pri Zveznem vrhovnem sodišču v Beogradu zaščito zakonitosti. In to sodišče je potem razsodilo, da tožba zaradi ničnosti ne nasprotuje pravnim predpisom in je torej dopustna. Celotni predmet je bil nato vrnjen okrajnemu sodišču v ponovno razpravo in sklepanje.

Vendar pa je pri tem vrhovno sodišče rahlo namignilo, da je revizija sodbe nemogoča v gotovih primerih, ko nastanejo zaradi okoliščin posebni odnosi. To bi prišlo v primeru, če se eden od ločencev poroči. Tako mož-begunec najbrž nima velikih izgledov na uspeh. (ds)

=+=

Knjiga o Jugoslaviji: "Your holiday in Yugoslavia", spisal Ernest Weltsman  
založil Alvin Redman (4, Fitzroy St., Fitzroy Sq., London W.1.) Cena: 9/6.



## PISMA UREDNIKU

Hrvatje proti Jugoslaviji: G.urednik! 143 hrvaških duhovnikov v inozemstvu z nadškofom dr. Šaričem je poslalo zapadnim vladam spomenico. Hočejo razbiti Jugoslavijo in hočejo samostojno hrvaško državo. Če tu ni Vatikan po sredi, mora dušebrižniške politike posvariti. Nihče ne dela več ško de katoliški Cerkvi kot ljudje v njeni službi, ki se pečajo z razbitjem Jugoslavije. Ne pomislijo, da so Hrvatje in Srbi pomešani med sabo, da je preko 200.000 Hrvatov poročenih s Srbi in par sto tisoč Hrvatov s Srbki njami; ne pomislijo, da ne bo več Hitlerjevih tankov in laške drhali, ki bi privedla Paveliča v Zagreb. Jugoslavija bo ostala. Svoji stvari bi dela li čast, če bi hoteli v Jugoslavijo še Bolgare. Za uho naj si zapišejo: sp razum s Slovenci, Macedonci in Bolgari bo edino trdno jamstvo za samostoj no Hrvaško v bodoči Jugoslaviji. Hrvaška duhovščina naj pusti nezrelo politično igrakanje z muslimani pri miru in naj se rajši loti apostol skega dela med pravoslavniimi, kot jih to polaga na srce Vatikan, namesto da se peča z dnevno politiko. In kaj pravi k vsemu temu slovenska duhov ščina? Molčati ne sme.

Dr.ing.XYZ.

Razprava o strankah: G.urednik! Ali ne bi bil g. Erjavec v svojem pisa nju bolj izviren in zanimiv, če bi rajši prispeval kaj iz svojih last nih spominov?

-oa-

Katoliška stranka: G.urednik! Ko be rem Vaše načelne pomisleke proti strankarsko-svetovno nazorski zmeš njavi v Trstu, sem se pri tem spom nil angleškega teoretika Jenningsa. Ta namreč trdi, da angleški parla mentarni sistem sploh ne bi mogel delovati, če bi bile stranke osnova ne na kakršnikoli nespremenljivi osnovi, na kakršnikoli stalni in o stro začrtani osnovi. Kajti potem bi recimo katoličani vedno volili katoliško, metodisti metodistično in podobno in vsake volitve bi bilo mogoče do malega naprej predvideti. Namesto menjavanja vlade in opozi cije, ki je bistvo tega sistema in ki drži tako vlado kot opozicijo pri pameti (kajti jutri se bo obrni lo in kar si sejal, to boš žel), bi imeli stalen položaj. Kajti ljudje ne morejo menjati svojega prepriča nja v važnih zadevah vsaka štiri leta. Imeli bi torej stalno vlado, ki bi ga lomila, in stalno opozici jo, ki bi nagajala po najboljši mo či. Imeli bi splošno zmešnjavo. Toda ljudje prav lahko menjajo svoje prepričanje glede tega, ali je na cionalizacija dobra ali ne, ali je "zdravstvena služba" v redu ali ne ne da bi morali prestopiti iz ene vere v drugo in menjati "svetovni nazor". -Sicer pa lahko pustimo po litiko in se spomnimo svetovnega nazora tistega gospoda, ki je pisal pismo, da se ne sme plesati. Potem pa je v svojo grozo opazil v Ameri ki cerkvene plese! In svet se mu je porušil...

T.

Obisk na zapadu: G.urednik! Imel sem priliko govoriti z neko komunistko ki je prišla po službenem poslu na krajši obisk našega mesta. Pripove dovala je o svojem možu komunistu, ki je zdaj - upokojeni komunist. O sebnost človeka dobro poznam, zato mi je bil primer toliko bolj zanimiv. To kaže, da obstoja v partiji kriza o kateri sicer večkrat pišete. Torej mož je upokojen, ker pravi, da se ni boril za rdečo buržoazijo. Ker so se mu tako kruto porušile sanje o komunistični vladi, je pogosto jo kal od notranje bolečine. Še ko so bili posebni "magazini", v katerih je mogel komunist za male denarje kupiti, karkoli mu je želelo srce, je ta "upokojenec" skrivaj nakupo val večje količine in jih nosil po znanim nekomunistom. Drva, ki jih je prejemal v obilici, je dajal vsake mu stanovalcu v hiši, čeprav je bil reakcionar. In podobno. Povojna leta je doživel hudo razočaranje, ko je gledal lačne in strgane sodržavlja ne ter vampaste in s kožuhi odete komuniste. Obiskovalka je zaključila, da je takih razočarancev veliko čeprav tega javno ne kažejo, ker bi bili ob kruh in prostost. Zdi se možno računati na ta element v par tiji. Prelomil pa bo s poglavarji le, če bi prevrat imel izglede.

Ta komunistka je še dodala, da narod sam ne dela nobene razlike med bivšimi četniki, domobranci, Ne dičevci in zboraši. Zanj obstojata le dva zla: komunizem in medvojno ustaštvo.

D.

=====

NAROČNINA za KLIC TRIGLAVA: 24/-za celo leto, 6/-za četrt leta. Za ino zemstvo odgovarjajoča vsota, z do plačilom za letalsko dostavo.